

R u s n é

Turinys

KAS YRA RUSNĖ?	3
VARDAS	3
MIESTELIS	3
SALA	4
UPĖS	5
<i>Atmata</i>	5
<i>Skirvytė</i>	5
RUSNĖS TILTAI	6
PIRMASIS TILTAS Į RUSNĘ – PETERSO PAKELIAMAS TILTAS	6
NAUJASIS RUSNĖS TILTAS.....	6
POTVYNIAI	7
DALYKINĖ RODYKLĖ	8
INFORMACIJOS ŠALTINIAI.....	9

Kas yra Rusnė?

Vardas

Rusnės pavadinimas kildinamas iš žodžio *rusenti* (*pamažu bėgti*). Tačiau tai tik viena, dažniausiai pateikiama, iš vardo kilmės versijų.

Rusnė – ir moteriškas vardas, kurio kilmė ir reikšmė yra susijusios su unikaliu pamario kraštu.

Miestelis

Rusnė – viena iš seniausių Mažosios Lietuvos gyvenviečių, įsikūrusi Nemuno deltoje. Kryžiuočių ordino istorijos šaltiniuose Rusnė minima jau XIV amžiuje. Tai unikalus Lietuvos miestelis – jis vienintelis iš šalies miestų ir miestelių, įsikūręs saloje.

Sala

Ši sala, irgi turinti Rusnės vardą, taip pat unikali – tai didžiausia Lietuvos sala, kurios plotas daugiau nei 45 km². Salos plotas po truputį didėja, nes upės, apglėbusios Rusnės salą, per pavasario potvynius savo vandenimis atplukdo ir nešmenų, dalis kurių nusėda ties Rusnės salos pakraščiais, padidindama jos teritoriją. Arba iš upių atnešamų sąnašų prie Rusnės salos, ten, kur į marias įteka Atmata ir Skirvytė, Kuršių mariose formuojasi naujos salelės. Tai vandens ir žvejų kraštas (1 pav.). Salą vagoja upeliai, kanalai, yra ir senvagių, ežerėlių, pelkių. Iš vakarų pusės Rusnės salą skalauja Kuršių marių vandenys. Sala yra sanplovinė lyguma, ji virš jūros lygio pakilusi vos 0,5–1,5 m.

1 pav. Pavasaris – stintų žvejybos metas; kitoje Atmatos upės pusėje matosi Rusnė

Upės

Žemiau Tilžės (dab. Sovetsko) Nemunas šakojasi į Giliją (teka per Kaliningrado sritį) ir Rusnę. Rusnė ties Rusnės sala šakojasi į Atmatą ir Skirvytę. O Skirvytė pakeliui į Kuršių marias įsišakoja dar į keletą upelių.

Atmata

Tai dešinioji Nemuno deltos šaka. Atmatos upės (2 pav., 3 pav.) ilgis apie 13 km. Atmata nuteka apie 30% Rusnės atitekančio vandens. Ši upė geriausiai tinka ir labiausiai

2 pav. *Atmatos upė pavasarį*

naudojama laivybai. Įteka į Kuršių marias. Upės intakai – Šyša ir Minija, su Krokų Lankos ežeru Atmatą jungia Aukštumalos upelis. Vidutinis Atmatos nuolydis yra apie 2 cm/km.

3 pav. *Ant Atmatos upės kranto – Uostadvario švyturys, technikos istorijos paminklas, pastatytas 1873 m.*

Skirvytė

Tai kairioji Nemuno deltos šaka, kuria eina valstybine Lietuvos siena su Rusijos Federacija (Kaliningrado sritimi). Skirvytės upės ilgis apie 9 km. Skirvyte nuteka apie 70% Rusnės vandens. Įteka į Kuršių marias. Netoli Kuršių marių Skirvytė šakojasi į daug upelių, todėl laivybai tinka tik kai kurios atšakos.

Rusnės tiltai

Pirmasis tiltas į Rusnę – Peterso pakeliamas tiltas

Pirmasis tiltas į Rusnės salą buvo pastatytas tik 1914 metais. Iki tol buvo keliaujama vandeniu. Teigiama, kad šis tiltas per Atmatos upę,

5 pav. Kairėje pusėje matomos senojo tilto liekanos, dešinėje – senojo Rusnės pašto pastatas

vadinamas Peterso tiltu, buvo didžiausias ir gražiausias Klaipėdos krašte. Deja, 1944 metai tiltas buvo sprogdytas ir nors, kaip teigia vietiniai gyventojai, jis nebuvo visiškai apgadintas, tilto neatstatė. Jis buvo nugriautas, o iki naujojo tilto pastatymo naudotasi keltu. Senojo tilto liekanas galima apžiūrėti ir šiandien. Toje vietoje tebestovi ir Rusnės simbolis – istorinės

4 pav. Rusnės simbolis – senasis stulpas su trimis žibintais

vertės akmenų mūro stulpas su trimis žibintais. Išliko ir autentiškos, akmenimis grįstos gatvės, kurios šakojasi nuo senojo tilto (4 pav., 5 pav.).

Naujasis Rusnės tiltas

Naujojo tilto per Atmatą iškilmingas atidarymas vyko 1974 metų lapkričio 22 d. Tiltas ilgis 332 m, aukštis 15 m. Tai vienintelis sausumos kelias, jungiantis Rusnės salą su kita Atmatos upės puse. (6 pav.). Kurį laiką šis tiltas buvo vienas iš ilgiausių Lietuvoje automobiliams skirtų tiltų.

Potvyniai

Rusnės salos geografinė padėtis lėmė tai, kad potvynio vaizdai Rusnės miestelio ir aplinkinių kaimų gyventojams ne egzotika, o kasdienio gyvenimo dalis. Užliejamas kelio Šilutė–Rusnė ruožas neretai tampa kliūtimi keliaujantiems į salą. Kai vandens lygis virš kelio pakyla iki automobiliams neįveikiamo aukščio, jie keliami į Rusnės salą specialiomis transporto priemonėmis (7 pav.).

7 pav. Apsemtas kelias į Rusnę

Dalykinė rodyklė

A

Atmata · *Žr. Rusnė, upės*

D

didžiausia Lietuvos sala · 4
plotas · 4

K

Kuršių marios · 4, 5

P

potvyniai · 4, 7

R

Rusnė · 3–5
miestelis · 3
sala · Žr. didžiausia Lietuvos sala
simbolis · 6
upės · 5
Atmata · 5
Skirvytė · 5
vardas · 3
Rusnės tiltai · 6
naujasis · 6
Peterseno pakeliamasis · 6

S

sanplovinė lyguma · 4
Skirvytė · *Žr. Rusnė, upės*

U

užliejamas kelias · 7

Informacijos šaltiniai

- Šilutės kraštas. Enciklopedinis žodynas. Šilutė: Prūsija, 2000.
- Nuotraukos iš T. ir A. Balvočių asmeninio archyvo.

Parengė Tatjana Balvočienė ir Antanas Balvočius

Konsultavo Marytė Lukošaitienė

2011 m.